

права стали федеральними суддями. Нові викладачі юриспруденції, особливо в елітарних навчальних закладах, часто мають докторські ступені не тільки з юридичних наук, а й з економіки, історії, політології, філософії або соціології [3].

Вибір напрямку модернізації вітчизняної юридичної освіти — за ВНЗ. Однак менеджмент юридичного університету повинен розуміти, що сучасна економічна освіта в розвинених країнах уже стала стратегічним напрямом підготовки висококваліфікованих юристів, запорукою формування їх успішної професійної кар'єри.

ЛІТЕРАТУРА

1. Три профессиональные революции и миссия менеджера по персоналу [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.buklib.net/component/option,com_book/task,view/Itemid,36/catid,159/id,5819
2. Быкадорова А. Идеальный университет: утопия, как она есть [Электронный ресурс] / А. Быкадорова. — Режим доступа: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=1983&level1=main&level2=articles>.
3. Гордон Р. У. Юридична освіта в США: витоки і розвиток / Р. У. Гордон // Правова освіта. — 2008. — 9 берез.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК ПІДГРУНТЯ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

*О. А. Гриценко, доктор економічних наук, професор
Національний університет
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

Людський розвиток — це продуктивний процес реалізації внутрішніх потенцій людини шляхом найкращого виявлення її творчої природи відповідно до своїх потреб та інтересів. На кожному етапі людської історії цей розвиток набував конкретних форм, які дозволяли певним чином вирішувати всезагальну суперечність історії: між *свободою* кожної людини та її *рівністю* стосовно інших людей. Алгоритм розв'язання цієї суперечності вирішувався на основі пошуку моделі справедливого людського розвитку. Історія наукового дослідження стикається з різними уявленнями про справедливість. Так, Т. Гоббс як прихильник патримоніальної справедливості урівнював підданих не у свободі, а в їх безправ'ї перед обличчям суверена. Сучасні погляди спираються на ідеї Дж. Локка, який вважав, що справедливість повинна забезпечити збереження фундаментального права людини на власність, яка в його розу-

мінні включає право на життя, свободу та майно. Тому справедливість передбачає правову конституційну державу, влада якої обмежена вимогами громадської безпеки та загального блага.

Звичайно, справедливість є мірою реалізації фундаментальних цінностей суспільства — свободи та рівності. Але ці поняття наповнюються своїм змістом. Що означає бути вільним? Стосовно кого або чого складається рівність? Кожне суспільство відповідає на ці запитання по-різному. А це означає, що справедливими вважаються найпоширеніші уявлення про свободу та рівність. В українській спільності на першому місці у визначенні свободи знаходяться: достатній захист державою в разі хвороби, втрати роботи, бідності; можливість володіти та розпоряджатися своєю власністю; можливість вільно придбавати все, що необхідно для повноцінного життя; можливість у разі несправедливості звернутися до суду; можливість вільно пересуватися країною; забезпечення свободи вибору між різними політичними поглядами та партіями; можливість брати участь у політичних демонстраціях та страйках. У понятті рівності українські громадяни висувають вимоги до забезпечення рівних шансів у роботі, придбання власного житла, отримання освіти. Справедливий людський розвиток — це сприйняття основних (важливих для людини) цінностей, що забезпечують умови нормальної життєдіяльності людини. У будь-якому разі справедливість передбачає, що з нею погоджується більшість населення. Але в Україні існує цілком об'єктивне уявлення щодо несправедливості суспільства.

Важливою передумовою несправедливого розвитку українського суспільства є її інверсійний тип. Це означає, по-перше, неможливість у короткостроковому періоді відтворити загальні закономірності розвитку; по-друге, необхідність здійснювати економічні перетворення в незвичайному форматі: міняти місцями систему застосовуваних заходів (їх зміст) і, більш того, здійснювати перетворення у зворотному порядку. Прикладом інверсії є перехід від системи загальної соціальної рівності (головного принципу соціалістичної економіки) до соціально-економічної диференціації (основний принцип ринкової економіки). Інверсійний розвиток призводить до загострення суперечності соціальних програм та економічних можливостей їх реалізації і тим самим підсилює нерівність у багатьох суспільних сферах. Особлива роль в економіці інверсійного типу відводиться державі. Їх головна місія полягає в зупиненні суперечності між соціальними орієнтирами директивно-планової економіки (фундамент якої вже зруйновано) і соціалізацією капіталу (основи якого ще перебувають на стадії становлення). Недостатня увага до цього процесу спричиняє подальше поглиблення соціально-економічної нерівності. Головна умова подолання нерівності в інверсійній економіці — привести у відповідність соціальні бажання суспільства з його економічними можливостями і в той же час не допустити надмірного зростання несправедливого розподілу доходів.

Україна входила в ринкову систему із соціальними претензіями радянського типу, що характерно для високорозвинених економічних країн. У той час, як технологічний уклад України в ринкових умовах виявився нездатним задовольнити ці соціальні претензії, тим не менш частка соціальних трансфертів і допомоги становить останніми роками більше 35 %, що відповідає показнику достатньо розвинених європейських країн (наприклад, Франції). Проте у менш розвинених країнах (наприклад, Польща, Греція) цей показник становить менше 30 %. Таке навантаження на державний бюджет не дозволяє знизити рівень нерівності і разом з тим знижує можливості фінансування багатьох перспективних економічних проєктів. Реальна ситуація в Україні така, що відбуваються посилення нерівності та поглиблення соціально-економічного розшарування населення. Нерівність в Україні зумовлена насамперед посиленням відчуження окремих верств населення від основних соціально-економічних умов життєдіяльності. У сфері економіки це виявляється у відчуженні за статусом володіння ресурсами. Таке відчуження сталося внаслідок порушення ефективного розподілу ресурсів у процесі приватизації. Найбільш актуально нерівність виявляється на основі відчуження за статусом на ринку праці, де з'являються суб'єкти з різними можливостями працевлаштування: безробітні, розчаровані та зневірені знайти роботу, проблемні верстви населення (сироти, бездомні, іммігранти), працівники з несправедливими умовами трудових контрактів.

Відхід від інверсійності розвитку стане однією з передумов зменшення соціально-економічної нерівності попереднього розвитку. Але навряд чи можна говорити про зменшення ступеня нерівності ринкового типу, доки не будуть розв'язані проблеми політико-економічної невизначеності, зменшення бюрократичного неефективного механізму подолання нерівності та корупції.

КРАУДСОРСИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ФІРМИ

*О. С. Марченко, доктор економічних наук, професор
Національний університет
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

В умовах інформаційного суспільства виникають і поширюються нові технології мобілізації ресурсів інноваційної діяльності, основу яких становить співпраця їх власників, що забезпечується інтернет-мережами. Це краудсорсингові технології (від англ. *crowd-source-using* — використання